

Tillsyn av kommunens myndighetsutövning för barn och unga samt kommunens och nämndens egenkontroll inom området

Detta formulär är utformat för kommunens redovisning av åtgärder med anledning av det beslut med begäran om återredovisning som Inspektionen för vård och omsorg (IVO) fattat i tillsynen av Knivsta kommun.

Redovisningen kommer att utgöra underlag för IVO:s fortsatta bedömning i ärendet.

Vid kontakt med IVO, ange diarienummer: 29825/2024.

Vid frågor om tillsynen eller frågor om hur uppgifterna ska återredovisas, var vänlig kontakta någon av inspektörerna nedan:

Inspektör Yvonne Berneke, yvonne.berneke@ivo.se Telefon: 010-788 57 13

Inspektör Malin Lindqvist, malin.lindqvist@ivo.se Telefon: 010-788 54 34

Vid tekniska frågor om formuläret kontakta: kommuntillsyn@ivo.se.

Uppge vilka brister som kommunen kommer att redovisa åtgärder för, utifrån IVO:s beslut i tillsynen

- ☒ Kommunen brister i sin skyldighet att göra kontroller inför placeringar av barn och unga
- ☐ Kommunen brister i sin skyldighet att hantera orosanmälningar
- ☐ Kommunen brister i sin skyldighet att följa upp placering av barn och unga
- ☒ Kommunen brister i sin egenkontroll avseende myndighetsutövning för barn och unga

Kommunen brister i sin skyldighet att göra kontroller inför placeringar av barn och unga

Observera att redovisningen avser alla delar av ovanstående brist som framgår av beslutet.

Om någon av frågorna inte är aktuell, skriv Ej aktuell.

Redovisa kommunens inställning till ovanstående brist

Utifrån IVO:s bedömning att kommunen brister i sin skyldighet att göra kontroller inför placeringar av barn av unga.

Socialnämnden är medveten om att det vid enstaka tillfällen förekommit brister i informationsinhämtningen inför placeringar av barn och unga. Det gäller främst kontrollen av om andra kommuner haft placeringar i det aktuella familjehemmet under de senaste fem åren, där det brustit i referenstagning från andra kommuner.

Socialnämnden har alltid kontrollerat om det finns aktuellt placerade barn i familjehemmet. Socialnämnden har nu säkerställt att kontroller och referenstagning bakåt i tiden alltid sker.

Kommunen har som rutin att alltid ta referenser på tilltänkta familjehemsföräldrar samt att kontrollera pågående placeringar i familjehemmet inför nya placeringar. Vidare sker inhämtning av uppgifter om tidigare placeringar och referenser inom ramen för familjehemsutredningen.

Vad gäller placeringar i privat drivna verksamheter har det tidigare saknats tydliga rutiner i verksamheten för att kontrollera om det förekommit omplaceringar eller oplanerade utskrivningar inom tilltänkt privata drivna verksamheter. Denna brist har identifierats, och socialnämnden har vidtagit åtgärder för att säkerställa att sådan information inhämtas inför alla framtida placeringar.

Redovisa de eventuella åtgärder som genomförts för att komma till rätta med ovanstående brist

För att åtgärda identifierade brister kommer Socialnämnden att

- Införa en checklista som ska användas i samtliga ärenden för att säkerställa att alla relevanta kontroller genomförs inför placering. Checklistan ska därefter läggas in i familjehemsakten och kontinuerligt följas upp.
- Säkerställa genom checklistan att referenser inhämtas från de kommuner som haft barn placerade i familjehemmet under de senaste fem åren. Referenserna begäras skriftligt och dokumenteras i familjehemsakten.
- Skapa en ny rutin för att inför placeringar i HVB eller i andra privat drivna verksamheter efterfråga information om eventuella omplaceringar eller oplanerade utskrivningar inom de senaste 12 månaderna. Rutinen ska ingå i checklistan som familjehemssekreterare ska använda vid alla placeringar.
- Ansvarig enhetschef utbildar alla medarbetare i de nya rutinerna och inkluderar den i individuella ärendegenomgångar. Rutin och checklistan hålls levande genom kontinuerlig uppföljning på gruppmöten.
- Upprättad rutin och checklista kommer att följa SKR:s stöd "Så hittar du rätt HVB-platser för barn och unga".

Redovisa uppgifter om när vidtagna åtgärder genomförts

- Checklistor och rutiner skapas under september 2025.
- De nya rutinerna börjar tillämpas i praktiken från och med 1 oktober 2025.
- Uppföljning av efterlevnaden sker genom egenkontroller med start från november 2025 och framåt samt i den dagliga ledningen och styrningen från chef.

Redovisa förväntad effekt av åtgärderna för barn och unga

De planerade åtgärderna förväntas

- Öka tryggheten för barn och unga genom att säkerställa att placeringar sker i stabila och lämpliga miljöer.
- Minska risken för omplaceringar eller avbrutna placeringar, vilket bidrar till kontinuitet och trygghet för det enskilda barnet eller ungdomen.
- Skapa ett systematiserat arbetssätt som minskar risken för fel eller förbiseenden i handläggningen.

Sammanfattningsvis är målet att förbättra kvaliteten i beslut om placeringar och därigenom säkerställa en trygg och god vård för barn och unga.

Redovisa de eventuella åtgärder som planeras för att komma till rätta med ovanstående brist

Löpande uppföljningar med alla medarbetare för att säkerställa att de nya rutinerna och checklista följs och inkluderar arbetssättet i individuella ärendegenomgångar.

Rutin och checklistan hålls levande genom kontinuerlig uppföljning på gruppmöten.

Genomföra regelbundna uppföljningar och egenkontroller säkerställs att rutinerna och checklista följs och åtgärderna får önskad effekt.

Redovisa uppgifter om när eventuella planerade åtgärder kommer att genomföras

Löpande under hösten 2025, men samtliga planerade åtgärder kommer vara genomförda senast 31/12-2025.

Redovisa förväntad effekt av de planerade åtgärderna för barn och unga

De planerade åtgärderna förväntas

- Öka tryggheten för barn och unga genom att säkerställa att placeringar sker i stabila och lämpliga miljöer.
- Minska risken för omplaceringar eller avbrutna placeringar, vilket bidrar till kontinuitet och trygghet för det enskilda barnet eller ungdomen.
- Skapa ett systematiserat arbetssätt som minskar risken för fel eller förbiseenden i handläggningen.

Sammanfattningsvis är målet att förbättra kvaliteten i beslut om placeringar och därigenom säkerställa en trygg och god vård för barn och unga.

Kommunen brister i sin egenkontroll avseende myndighetsutövning för barn och unga

Observera att redovisningen avser alla delar av ovanstående brist som framgår av beslutet.

Om någon av frågorna inte är aktuell, skriv Ej aktuell.

Redovisa kommunens inställning till ovanstående brist

Utifrån IVO:s bedömning att kommunen brister i sin egenkontroll avseende myndighetsutövning för barn och unga. Här har kommunen uppgett att deras egenkontroll av myndighetsutövning för barn och unga inte omfattar om det finns förhållningssätt och attityder hos chefer och/eller personal som kan leda till brister i verksamhetens kvalitet.

Redan sedan tidigare sker kontroll av attityder och förhållningssätt genom egenkontroll, och granskningar av journaler. Attityder och förhållningssätt fångas också upp på team-träffar, medarbetardialoger och ärendedragningar, men socialnämnden är medveten om att chefers och medarbetares attityder inte har följts upp på ett strukturerat och övergripande sätt. Socialnämndens verksamheter har en organisation med få medarbetare per chef, vilket möjliggör en nära och regelbunden dialog kring handläggning, attityder, värderingar och förhållningssätt. Detta arbete kommer ytterligare att stärkas upp genom åtgärder som redovisas nedan.

I granskningen har kommunen uppgett att de använder sig av konsulter men att kommunens egenkontroll inte omfattar i vilken omfattning de använder sig av konsulter för utredning av barn, rekrytering av familjehem och uppföljning av placeringar.

Här arbetar ansvariga enhetschefer redan sedan tidigare med regelbundna uppföljningar och kontroller med aktuella konsulter. Kontroller sker inom ramen för kontinuerliga avstämningar mellan enhetschef och konsult, vid ärendegenomgångar för att säkerställa att konsulten arbetar enligt uppdrag och egenkontroller. Enhetschefen har regelbundna uppföljningar med både konsult och konsultchef. Socialnämnden har under senaste åren endast haft ett fåtal konsulter i verksamheten och då i avgränsade uppdrag och arbetsuppgifter, med en person åt gången och med tät uppföljning mellan chef och konsult för att säkerställa att arbetet följer kommunens processer och rutiner. Socialnämnden har sedan flera år en tät egenkontroll inom många områden av handläggningen av barn och unga. Där ingår konsulters förhandsbedömningar, utredningstider, barnsamtal med mera på samma sätt som övriga medarbetares arbete.

Utifrån IVOS:s kritik kring att kommunen uppger att de inte vet om de kontrollerar följsamheten till sina egna riktlinjer som kommunen har kopplat till jäv och korruption.

Här ser socialnämnden att enkäten besvarats felaktigt, då det finns en god och strukturerad uppföljning av egenkontroll, som följer upp socialnämndens arbete kring myndighetsutövning Barn och unga. Egenkontroller sker månadsvis och innefattar bland annat granskning av journaler, akter, utredningar och överväganden. Värderingar, normer och bemötande diskuteras löpande inom ramen för kommunens etablerade mötesstrukturer såsom ärendeberedningar, arbetsplatsträffar, ledningsgruppsmöten samt i medarbetarsamtal, utbildningsinsatser och handledning.

Gällande svaret i granskningen kring att riskanalyser relaterade till jäv och korruption inte har genomförts under perioden oktober 2023–oktober 2024. Riskanalyser har genomförts inom ramen för socialnämndens årliga analys, som ligger till grund för internkontrollplanen. Det övergripande arbetet kring jäv och korruption har varit den kommunövergripande policy som verksamheten refererade till i enkätsvaret (Policy mot mutor och bestickning, Dnr KS-2007/720) antogs år 2007. Utifrån lagändringar har policyn behövt uppdateras och ny version (policy mot korruption, Dnr KS-2025/449) antogs av kommunstyrelsen datum 22-09-2025. Att verksamheten svarade "vet ej" på fråga nr 41 om följsamhet till styrdokumentet kontrolleras beror på ett dubbelt "ägandeskap" till styrdokumentet: 1) Centralt placerad verksamhetskontroller förvaltar styrdokumentet och hade pågående översyn av densamma vid tid för denna tillsyn. Socialnämndens verksamheter har inte informerats om vad som innefattades i den översynen. 2) Socialnämndens verksamheter har eget ansvar att följa övergripande styrdokument. Den tidigare policyn har varit känd (ingår t ex i introduktion av nya chefer) och området ingår i den årliga omfattande riskanalys som genomförs av socialnämndens förvaltning (Vård- och omsorgskontorets ledning) och vars resultat redovisas för socialnämnden i samband med dess antagande av

årets internkontrollplan. I internkontrollplanen för 2025 ingår t ex därför fortbildning för chefer avseende välfärdsbrottslighet och som aktivitet även t ex crime proofing inom ett av socialnämndens verksamhetsområden.

Gällande att socialnämnden har uppgett att deras egenkontroll inte innehåller barnet eller den unges erfarenheter och synpunkter på vården, orsaker till omplacering och oplanerade avslut av placeringar. Här har socialnämnden endast svarat utifrån sin formaliserade egenkontroll. Socialnämnden arbetar redan sedan tidigare med att säkerställa att barn och ungas erfarenheter, inställning till placering samt orsaker till eventuella omplaceringar dokumenteras och följs upp. Detta sker genom samtal med barnet/den unge inför, under och efter placering, samt genom den utredning som alltid inleds vid avbrott eller omplacering. Socialnämnden har följt rådande riktlinjer och rutiner för att vid varje placering följa upp barns situation och uppfattning och säkerställt att orsak till omplacering, inställning till omplacering, barnet eller den unges erfarenhet och synpunkt på vården alltid framkommit och tas i beaktande. Efter IVO:s svar på denna tillsyn har socialnämnden lagt till denna kontroll i den formaliserade egenkontrollen, se åtgärder under "Redovisa de eventuella åtgärder som genomförts för att komma till rätta med ovanstående brist".

Redovisa de eventuella åtgärder som genomförts för att komma till rätta med ovanstående brist

Från augusti 2025 har egenkontrollen kompletterats med

- En kontrollpunkt som specifikt berör attityder och värderingar i handläggningen
- En kontrollpunkt kring användningen av konsulter, deras omfattning och involvering i utredningar och uppföljning.
- En kontrollpunkt av barnets inställning och erfarenhet av vården tas in vid omplaceringar och oplanerade avbrott, i enlighet med SOSFS 2012:11.

Utbildningsinsatser om välfärdsbrottslighet har genomförts för chefer och strateger.

Redovisa uppgifter om när vidtagna åtgärder genomförts

De kompletterade egenkontrollerna började tillämpas i praktiken från och med augusti 2025.

Utbildningsinsatser om välfärdsbrottslighet har genomförts för chefer och strateger under våren och sommaren 2025.

Redovisa förväntad effekt av åtgärderna för barn och unga

De genomförda åtgärderna förväntas leda till

- I myndighetsutövning möts klienter/familjer av ett mer likvärdigt och respektfullt bemötande oavsett handläggare.
- Ökad kvalitetssäkring av myndighetsutövningen genom tydligare och mer systematisk uppföljning.
- Förbättrad transparens i användningen av konsulter.
- Fördjupad förståelse och kontinuerlig reflektion kring bemötande, normer och värderingar, vilket gynnar barnets rättigheter och trygghet.
- Stärkt barnperspektiv genom att barnets egna upplevelser och inställningar från individärendet blir en del av verksamhetsuppföljningen på verksamhetsnivå.
- Minskad risk för subjektiva skillnader i bedömningar, vilket stärker rättssäkerheten.
- Klienter och familjer kan lita på att besluten fattas sakligt och opartiskt.
- Minskad risk att vården påverkas av otillbörliga intressen eller bristande opartiskhet.

Sammanfattningsvis bidrar åtgärderna till att säkerställa likvärdig rättssäkerhet och kvalitet i handläggningen, samt en trygg miljö för barn och unga.

Redovisa de eventuella åtgärder som planeras för att komma till rätta med ovanstående brist

- Enhetschefer och medarbetare kommer under hösten att på APT arbeta med SKR:s dilemma-övningar och vägledande material mot mutor och jäv.
- De redan genomförda åtgärderna kommer att följas upp och utvärderas som en del av socialnämndens ordinarie kvalitetsarbete från oktober 2025.
- Alla chefer i kommunen kommer att delta på en föreläsning om välfärdsbrottslighet och otillåten påverkan från SKR under oktober månad 2025.
- Samtliga chefer och strateger inom Vård- och omsorgskontoret kommer att innan 2025 års slut få en genomgång av den nya kommunövergripande policyn mot korruption. Vidare kommer den att ingå i varje verksamhets APT under samma period.

Vid kommande årliga större riskanalys, vid framtagande av ny internkontrollplan, kommer policyn att innehålla nya aktiviteter/internkontroll för nästa år.

- Socialnämndens ledamöter får i november 2025 en kortare gemensam utbildning i välfärdsbrottslighet.

Redovisa uppgifter om när eventuella planerade åtgärder kommer att genomföras

Löpande under hösten 2025, men samtliga planerade åtgärder kommer vara genomförda senast 31/12-2025.

Redovisa förväntad effekt av de planerade åtgärderna för barn och unga

Samma förväntade effekter som av redan genomförda åtgärder och ökad rättssäkerhet i myndighetsutövningen samt ökad kunskap hos chefer och medarbetare kunskap kring jäv, otillåten påverkan och korruption.

Kontrollera att alla uppgifter är ifyllda och att uppgifterna lämnats av/på uppdrag av ansvarig nämnd/nämnder.

☒ Alla uppgifter är ifyllda och har lämnats av/på uppdrag av ansvarig nämnd/nämnder